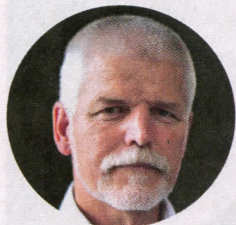

Anketa: Měli se Čechoslováci v roce 1938 bránit? Pokud ano, jak by to český národ proměnilo?

PETR PAVEL
armádní generál

Mnozí lidé v ČR vidí paralelu mezi roky 1938 a 1968 a prezentují ji jako důvod k pochybám o schopnostech a obecně smyslu existence naší armády v duchu argumentu „stejně nás nikdy nebránila a neubránila by nás ani dnes“. Ve fungujících státech je armáda nástrojem politické moci volené občany a reprezentující jejich vůli. Rozhodnutí o použití armády, které může mít za následek obětí statisíců životů a v extrémním případě i konec existence státu, by mělo být vždy odrazem vůle národa. S odstupem desetiletí a bez odpovědnosti za tak zásadní rozhodnutí je snadné soudit jednotlivce, instituce i národy a teoretizovat, co se mělo či nemělo udělat. Můžeme pouze hodnotit okolnosti, zvažovat možné alternativy a jejich důsledky, a hlavně poučit se. Okolnosti v roce 1938 nebyly příznivé pro úspěšnou obranu. Poměr sil, situace a stav německé menšiny v pohraničí, neúplně dokončené opeňovací práce, postoj Francie a Británie k československé mobilizaci a případné obraně, pravděpodobnost izolace a vysokých ztrát, to vše vedlo prezidenta Be-

neše k závěru podvolit se rozhodnutí mocností a následně okupaci Německem. Na druhé straně bylo dost faktorů, které dávaly naději alespoň na částečný úspěch, minimálně na oddálení konfliktu a získání času pro změnu stanoviska mocností, i když by Československo zřejmě označily za příčinu konfliktu. Úspěšně zvládnutá a rychlá všeobecná mobilizace, zásah armády proti Henleinovským bojůvkám v pohraničí, existence aktualizovaného plánu obrany státu, jednoznačný postoj hlavního štábu a vůle obyvatelstva bránit se, mnoho použitelných opevnění, kvalita výzbroje československé armády, nezanedbatelná opozice proti mnichovské dohodě v Británii i Francii, to vše mohlo politickému vedení nahrát k rozhodnutí postavit se zlu a bezpráví. Jako voják se ztotožňuji s názorem tehdejšího náčelníka hlavního štábu branné moci generála Ludvíka Krejčího a mé doporučení prezidentu republiky by bylo stejné – bránit se.

THOMAS OELLERMANN
německý historik

Vojenský střet s wehrmachtem v září 1938 a ani

v březnu 1939 nebyl pro Československo realistický. Vojenská převaha Němců byla příliš velká, mezinárodní podpora ohroženého Československa byla příliš nízká. Co by se stalo, kdyby Československo přesto bojovalo? Následovaly by velké civilní oběti, obrovské zničení českých měst a po německém tažení by přišel nesmiřitelný okupační režim, bez jistého prostoru, který měl nabídnout protektorát. Nacistický teror by byl větší, stejně tak i hospodářské vykořisťování země. Od Československa roku 1938 nešlo vzhledem k jeho geografické poloze, tolika vnitřním sporům a chybějící podpoře zvenčí očekávat žádné vojenské zázraky. O to obdivuhodnější jsou mnohé příběhy, jež nám ukazují, že národ, který nebojoval a nebránil se, pak nakonec přece jen bojoval. Ať už hovoříme o letcích nad Británií, českém odboji, československých jednotkách u Tobruku a Dunkerku, v jejichž řadách byli Češi, Slováci, Židé, sudetští Němci. A někdy bojoval i tak nepřímý jako sudetští sociální demokraté, kteří v kanadském exilu pomáhali stavět silnice, což přispělo k obraně Aljašky před Japonci. Jedním z nejsilnějších obrazů československé historie je pro mě obraz jednotky Republikánské obrany, sebeobraně jednotky sudetské sociální demokracie, která v roce 1938 se zbrání v ruce bránila hranice Československa – marně a pro nás dnes přesto s velkým významem.

Československo je pro mě zkrátka národ, který nebojoval, a přesto bojoval.

CHRISTIANE BRENNER
německá historička

O tom, jaké mezinárodní reakce by vyvolalo československé rozhodnutí bojovat, lze pouze spekulovat. Ale o to při této české klasice typu „co by bylo, kdyby“ ani nejde. Spíš o významnější slovo při diplomatických jednáních během války a po ní, a především o národní sebevědomí. Jan Patočka označil Benešovu rezignaci z roku 1938 za výchozí bod pozdějšího tak rozšířeného bezpáteřnictví. O výkladu tohoto mnou velmi ceněného filozofa mám pochybnosti: nevím, zda by pocit vlastní hodnoty českého národa výrazně vzrostl kvůli válce s relativně rychlou porážkou. Raději bych trochu posunula pohled a vybidla k zamyšlení nad tím, čeho se Čechoslováci po mnichovské dohodě až příliš ochotně vzdali: pluralismu, ochrany menšin, soucitu s Židy... Že je možné tohle zachránit, aniž by bylo nutné sahat ke zbraním, ukazuje například srovnání s Nizozemskem. A tento druh sebeobraně by možná přece jen měl nějaký účinek na poválečnou dobu.